

А. П. Федорук,
здобувач кафедри економічної політики,
Національна академія державного управління при Президентові України

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ТА КУЛЬТУРНИЙ РОЗВИТОК КИЇВЩИНИ (ПЕРСПЕКТИВА, ПЛАН ДІЙ, НЕОБХІДНІСТЬ)

A. P. Fedoruk,
Competitor Department of Economic Policy National Academy of Public Administration When the President of Ukraine

SOCIO-ECONOMIC AND CULTURAL DEVELOPMENT OF KIEV REGION (PERSPECTIVE, PLAN, NECESSITY)

Стаття присвячена написанню плану дій подальшого розвитку села, селища, міста, області, а саме Програмі соціально-економічного та культурного розвитку, в якій визначені основні заходи щодо розвитку провідних галузей виробничої та соціальної сфери у 2013 році, відповідно до завдань, передбачених актами Президента України, Кабінету Міністрів України, рішеннями Київської обласної ради, розпорядженнями та дорученнями голови Київської облдержадміністрації. Представлені прогностичні показники соціально-економічного та культурного розвитку Київської області на 2014–2015 роки.

This article is devoted to writing an action plan for further development of the village, town, city, region. Namely program of socio-economic and cultural development, which identifies the key measures of the leading sectors of the industrial and social sector in 2013, according to the tasks provided for acts of the President of Ukraine, the Cabinet of Ministers of Ukraine, Kyiv Regional Council resolutions, instructions and orders of the head of the Kiev RSA.

Forecast indicators of socio-economic and cultural development of the Kiev region in the years 2014–2015.

Ключові слова: програма, галузь народного господарства, соціально-економічний розвиток, економіка, бюджет, надходження коштів, доходи.

Key words: program, sector of the economy, socio-economic development, economy, budget, revenues, profits.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Основне завдання програми полягає у вирішенні соціальних питань та підвищенні рівня життя населення Київської області на основі забезпечення економічного зростання шляхом подальшого розвитку реального сектора економіки, розбудови внутрішнього ринку, послідовного продовження політики дерегуляції розвитку малого і середнього бізнесу.

Досягнення зазначеної мети, у відповідності із завданнями Програми економічних реформ "Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава", планується здійснити шляхом реалізації наступних пріоритетних напрямів:

— розширення можливостей реалізації права громадян на гідну працю, підвищення їх доходів шляхом збереження позитивної тенденції щодо зростання середньомісячної заробітної плати, створення умов для підвищення рівня зайнятості населення, стимулювання роботодавців у створенні нових робочих місць, збереження та розвитку трудового потенціалу;

— підвищення рівня соціальних стандартів життя шляхом поліпшення якості та доступності послуг, що надаються закладами освіти, охорони здоров'я, соціального захисту малозабезпечених та соціально незахищених громадян, забезпечення ефективної адресної підтримки та соціального захисту сімей з дітьми, які опинилися в складних життєвих обставинах.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

За таких поставлених проблем виникає наукова дискусія навколо основних питань: чому з року в рік ми маємо проблеми з соціальними стандартами, та яким чином ми можемо зробити позитивні макроекономічні прогнози загалом по державі.

Але у вітчизняній науковій літературі ця проблематика ще не стала об'єктом для ґрунтовних досліджень, що зумовлює актуальність даного дослідження.

ФОРМУВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Завданням статті є визначення та можливість розробити програму соціально-економічного та культурного розвитку села, селища, міста обласного значення, району, Київської області на 2013 рік.

Крім того, дану програму необхідно підготувати на основі аналізу розвитку області за попередній період (2012 рік), визначити цілі, пріоритетні напрями соціально-економічного розвитку Київщини на 2013 рік, прогнозні показники розвитку області на 2014—2015 роки, а також заходи щодо реалізації державної політики, спрямованої на підвищення якості життя та добробуту громадян.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Аналіз економічного і соціального розвитку області у 2012 році. Облдержадміністрація Київської області разом з місцевими органами виконавчої влади постійно спрямовує свою діяльність на розвиток виробничої і соціальної сфери області, забезпечення та наповнення бюджетів усіх рівнів, розв'язання соціальних проблем мешканців Київщини. Протягом січня-листопада 2012 року досягнуто наступних позитивних зрушень [1].

— обсяг продукції сільського господарства в усіх категоріях господарств збільшився у порівнянні з відповідним періодом 2011 року на 11,6% і склав 13,3 млрд гривень;

— обсяг роздрібної торгівлі за всіма каналами реалізації склав 28,8 млрд грн., що у порівнянних цінах більше ніж у відповідному періоді минулого року на 13 відсотків;

— створено 37,2 тис. нових робочих місць, що становить 129,3% від річного завдання (у січні-листопаді 2011 року — 31,6 тис.);

— середньомісячна номінальна заробітна плата одного штатного працівника становила 3127 грн. і збільшилася у порівнянні з відповідним періодом 2011 року на 15,2 відсотка;

— доходи зведеного бюджету області виконані у сумі 7672,5 млн грн., що на 18% більше порівняно з відповідним періодом минулого року;

— до обласного бюджету надійшло 2948,7 млн грн., що на 16,1% більше порівняно з січнем-листопадом 2011 року;

— надходження до державного бюджету склали 21974,3 млн грн., або на 15% більше порівняно з відповідним періодом минулого року.

За 9 місяців 2012 року:

— обсяг капітальних інвестицій збільшився у порівнянних цінах на 36,3% і склав 13453,7 млн гривень;

— загальний обсяг прямих іноземних інвестицій за станом на 01.10.2012 (наростаючим підсумком) збільшився у порівнянні з початком 2012 року на 9,3% і становить 1914,5 млн дол. США.

Продовжувалася робота щодо утримання та розширення ринків збуту продукції, розвитку договірно-правової бази області з регіонами інших країн світу. У січні-жовтні 2012 року загальний обсяг експорту зовнішньої торгівлі товарами становив 1586,7 млн дол. США, що на 16,6% більше у порівнянні з аналогічним періодом 2011 року. Обсяг імпорту товарів склав 3968,1 млн дол. США і збільшився на 14,5 відсотка.

Результати соціально-економічного розвитку області у січні-листопаді 2012 року свідчать, що заходи, які вживаються структурними підрозділами облдержадміністрації, райдержадміністраціями та міськвиконкомом (міст обласного значення), сприяють поліпшенню роботи провідних галузей господарського комплексу області. Досягнуті результати дають можливість прогнозувати подальше зростання основних показників економічного і соціального розвитку у 2013 році.

Пріоритети соціально-економічного та культурного розвитку Київської області у 2013 році. Основне завдання Програми полягає у вирішенні соціальних питань та підвищенні рівня життя населення Київської області на основі забезпечення економічного зростання шляхом подальшого розвитку реального сектора економіки, розбудови внутрішнього ринку, послідовного продовження політики дерегуляції розвитку малого і середнього бізнесу [9].

Досягнення зазначеної мети, у відповідності із завданнями Програми економічних реформ "Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава", планується здійснити шляхом реалізації наступних пріоритетних напрямів [8]:

— розширення можливостей реалізації права громадян на гідну працю, підвищення їх доходів шляхом збереження позитивної тенденції щодо зростання середньомісячної заробітної плати, створення умов для підвищення рівня зайнятості населення, стимулювання роботодавців у створенні нових робочих місць, збереження та розвитку трудового потенціалу;

— підвищення рівня соціальних стандартів життя шляхом поліпшення якості та доступності послуг, що надаються закладами освіти, охорони здоров'я, соціального захисту малозабезпечених та соціально незахищених громадян, забезпечення ефективної адресної підтримки та соціального захисту сімей з дітьми, які опинилися в складних життєвих обставинах;

— реформування агропромислового комплексу, формування конкурентоспроможного аграрного виробництва, поліпшення соціальної сфери села шляхом розвитку сільських територій та створення достойних умов для проживання сільського населення;

— розвиток високотехнологічного та конкурентоздатного промислового виробництва, підвищення інноваційного потенціалу промислового комплексу області, створення ефективної конкурентоспроможної структури внутрішнього виробництва та нарощування виробництва імпортозаміної продукції;

— збереження позитивної тенденції нарощування темпів приросту вітчизняних та іноземних інвестицій, стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки шляхом пріоритетного залучення інвесторів на засадах державно-приватного партнерства;

— створення сприятливих умов для розвитку підприємницької діяльності та поліпшення бізнес-клімату шляхом реалізації державної політики подальшого формування реальних механізмів підтримки малого та середнього підприємництва, спрощення умов ведення бізнесу та усунення адміністративних обмежень, що стримують розвиток підприємницької діяльності;

— будівництво доступного житла, створення ефективного житлового сектора, що діє на ринкових принципах і задовольняє житлові потреби основної частини населення на рівні, який відповідає їх платоспроможному попиту;

— забезпечення населення, підприємств, організацій якісними комунальними послугами, підвищення ефективності та надійності функціонування житлово-комунальних систем, впровадження нових енергозберігаючих технологій та обладнання, застосування альтернативних видів

палива;

— реалізація природоохоронних заходів, спрямованих на покращення екологічного стану області, забезпечення цільового використання фінансових ресурсів, що виділяються на виконання екологічних заходів загальнодержавного і регіонального значення;

— забезпечення наповнюваності бюджетів усіх рівнів шляхом удосконалення управління державними фінансами та проведення раціональної, ефективної податково-бюджетної політики [5].

Особливу увагу заслуговує демографічний розвиток, підтримка дітей, сімей та молоді. Найважливішим ресурсом для забезпечення економічного зростання області є збереження життєвого та трудового потенціалу населення Київщини через формування та реалізації заходів ефективної демографічної політики.

У 2012 році природний рух населення характеризується збільшенням як народжуваності, так і смертності, а також суттєвим перевищенням числа померлих над кількістю народжених: на 100 померлих припадає 78 народжених, тобто сучасний рівень народжуваності поки що не забезпечує простого відтворення населення. Природне скорочення населення спостерігається майже в усіх районах та більшості міст області.

Природний приріст населення зареєстровано тільки у містах Біла Церква, Бориспіль, Бровари, Васильків, Обухів (міськрада), Ірпінь (міськрада), Славутич та у Києво-Святошинському районі [2].

За попередніми розрахунками, у 2012 році середньорічна чисельність наявного населення складе 1721,2 тис. осіб, що на 2,6 тис. осіб або на 1,5% більше, ніж у 2011 році. Однак, збільшення чисельності населення області відбудеться виключно за рахунок міграційного приросту населення, який до кінця року складе понад 8 тис. осіб.

У 2013 році необхідно досягнути сталого демографічного розвитку, створення в області необхідних умов для збереження і зміцнення репродуктивного здоров'я населення, формування та стимулювання здорового способу життя, розв'язання проблем гігієни і безпеки праці, підтримки молоді, захисту інвалідів та людей похилого віку, забезпечення прав і свобод дітей у відповідності до вимог міжнародної Конвенції про права дитини, ратифікованої Україною.

Створення сприятливих умов для якісного оздоровлення та відпочинку дітей, зміцнення їх фізичного та психічного здоров'я.

Таким чином можна виділити основні завдання та заходи на 2013 рік:

— удосконалення системи охорони здоров'я населення, насамперед підлітків, молоді, а також зниження рівня смертності, професійних захворювань, побутового та виробничого травматизму та збільшення тривалості життя населення;

— поліпшення планування сім'ї, вдосконалення системи надання відповідної кваліфікованої медичної допомоги сім'ям, які бажають мати дітей;

— розвиток дошкільного і позашкільного виховання та освіти, включаючи сімейні форми;

— широке залучення громадських благодійних організацій до вирішення питань соціально-правового захисту дітей Київщини;

— забезпечення реалізації обласної комплексної Програми "Назустріч дітям" шляхом проведення обласних заходів освітньо-виховного, інформаційного спрямування; передбачивши кошти в обласному бюджеті та забезпечення, при формуванні районних та міських бюджетів, закладання коштів для фінансування відповідних районних/міських програм;

— забезпечення права дитини на виховання у сім'ї або, у випадку втрати батьківського піклування, у сімейному ото-

ченні за принципом родинності;

— забезпечення адресної підтримки кожної сім'ї з дітьми, яка перебуває у складних життєвих обставинах та де існує ризик вилучення дитини, комплексом соціальних послуг у громаді;

— профілактика поширення негативних проявів у дитячому середовищі;

— розвиток у кожній територіальній громаді (районі, місті, селищі, селі) мережі альтернативних інтернатам послуг для сімей та дітей відповідно до їх потреб;

— створення ефективної системи спеціалізованих послуг для дітей та молоді з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування у середовищі громади;

— влаштування кожної дитини віком до 3-х років, яка залишилася без піклування батьків, виключно у сімейні форми (опіка близькими родичами, національне усиновлення, прийомна сім'я, дитячі будинки сімейного типу), зберігаючи принцип родинності;

— забезпечення реінтеграції та соціальної адаптації вихованців інтернатних закладів;

— зменшення кількості інтернатних установ усіх форм власності шляхом їхнього перепрофілювання, закриття за індивідуальним планом;

— посилення відповідальності місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, територіальних громад за забезпечення прав дітей;

— вирішення питань захисту житлових прав дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа;

— збільшення кількості дітей, охоплених організованими формами оздоровлення та відпочинку;

— удосконалення мережі дитячих закладів оздоровлення та відпочинку;

— розвиток міжнародних відносин у сфері дитячого оздоровлення та відпочинку;

— створення умов для творчого розвитку, формування лідерських навичок, критичного мислення та інших якостей молоді;

— залучення молоді, яка має лідерський та творчий потенціал, до волонтерської діяльності та активної суспільної позиції, самореалізації, спрямування спільних дій на вирішення соціальних проблем;

— сприяння створенню та організації молодіжних трудових загонів та популяризацію серед молоді робітничих професій, як підготовка до першого робочого місця;

— підвищення освіченості активної молоді, проведення обласних заходів освітньо-виховного, культурологічного та інформаційного спрямування;

— зменшення масштабів зовнішньої, зокрема, трудової міграції молоді шляхом працевлаштування її через центри зайнятості;

— сприяння внутрішній міграції населення з метою забезпечення збалансованого розвитку регіону;

— створення сприятливих умов для поєднання жінками професійної зайнятості з материнством та підтримка гендерної рівності;

— подолання негативних наслідків старіння населення, забезпечення гідних умов життя старших вікових категорій (після 65 років), створення механізму залучення людей похилого віку до активного способу життя поза сферою трудової діяльності.

У результаті проведення цих та інших заходів прогнозується, що демографічна ситуація в області дещо поліпшиться. Проте подолання кризи і досягнення сталого демографічного розвитку, нормалізація відтворення населення є тривалим і складним процесом, який, в першу чергу, залежить від підвищення якості життя населення, збереження та відтворення його життєвого і трудового потенціалу.

Передбачається, що у 2013 році відбуватиметься подальше зменшення природного скорочення населення, однак, за рахунок збільшення міграційного приросту, середньорічна чисельність наявного населення області складе 1723,3 тис. осіб, що на 2,1 тис. осіб більше, ніж очікується у 2012 році.

Зайнятність населення та ринок праці. У 2012 році спостерігалися позитивні процеси на ринку праці, що відбувалися завдяки розвитку економіки та реалізації заходів Програми зайнятості населення Київської області.

Очікується, що до кінця 2012 року до служби зайнятості Київщини у пошуках роботи звернеться 39,8 тис. осіб, що на 2,1% більше, ніж в 2011 році, а всього послугами служби скористається 56,2 тис. осіб.

До кінця 2012 року, відповідно до заходів Програми зайнятості населення Київської області на 2012—2013 роки, передбачається працевлаштувати 21 тисячу незайнятих громадян, залучити до громадських робіт 11,2 тис. осіб та направити на професійне навчання 5,8 тис. безробітних.

В області до кінця року буде створено понад 37 тис. нових робочих місць, що становитиме 129% до річного завдання.

Головні цілі на 2013 рік. Впровадження заходів нового Закону України "Про зайнятність населення" шляхом розширення ролі і функцій служби зайнятості у реалізації політики зайнятості, направленої на збереження та розвиток трудового потенціалу, стимулювання зацікавленості роботодавців у створенні нових робочих місць з належними умовами і гідною оплатою праці.

Основні завдання та заходи на 2013 рік:

— проведення широкомасштабної профорієнтаційної роботи, спрямованої на здобуття безробітними професій актуальних на ринку праці та попередження безробіття в молодіжному середовищі;

— сприяння зайнятості населення, у тому числі у малих містах, депресивних районах та сільській місцевості області шляхом стимулювання відкриття власного бізнесу; проведення мотиваційних тренінг-семінарів, організації професійного навчання основам підприємницької діяльності;

— сприяння зайнятості осіб, які потребують соціально-го захисту і не здатні на рівних умовах конкурувати на ринку праці, шляхом підвищення рівня використання заброньованих робочих місць та працевлаштування таких осіб, за яких буде здійснюватися компенсація єдиного внеску роботодавцям;

— забезпечення тимчасової зайнятості безробітних громадян шляхом організації та проведення оплачуваних громадських робіт;

— легалізація трудових відносин у сфері малого бізнесу;

— збереження робочих місць на діючих підприємствах та створення умов до перепрофілювання їх діяльності;

— підвищення якості робочих місць та робочої сили шляхом покращення професійної освіти та підвищення рівня кваліфікації випускників професійно-технічних та вищих навчальних закладів області.

— організація підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації безробітних з урахуванням поточних та перспективних потреб ринку праці;

— підвищення рівня поінформованості населення щодо порядку вирішення питань, пов'язаних із працевлаштуванням на роботу за кордоном і ризиками трудової міграції, особливостями міграційного законодавства країн-реципієнтів, зокрема шляхом використання офіційних веб-сайтів заінтересованих органів, створення соціальної реклами, розповсюдження друкованої продукції.

У 2013 році прогнозується збільшення обсягів звернень незайнятого населення, які отримуватимуть послуги служ-

би зайнятості. Так, упродовж 2013 року послугами служби зайнятості Київщини скористається 57 тис. осіб, що на 1,4% більше, ніж очікується у 2012 році.

Відповідно до річного завдання Програми зайнятості населення Київської області на 2012—2014 роки, передбачається створити 29,1 тис. нових робочих місць.

Прогнозується, що за рахунок компенсації єдиного внеску роботодавцями буде працевлаштовано 1200 осіб, за рахунок виплати одноразової допомоги по безробіттю для зайняття підприємницькою діяльністю — 400 осіб. До громадських робіт буде залучено 11,4 тис. осіб, направлено на професійне навчання — 5,8 тис. осіб.

Передбачається покращити профорієнтаційну роботу серед різних категорій громадян за рахунок збільшення індивідуальних інформаційних, консультативних послуг, кількості різноманітних тематичних семінарів та проведення масових заходів із використанням інновацій.

Крім того, значна увага буде приділятися індивідуальній роботі з такими категоріями клієнтів служби зайнятості, як: жінки, молодь, жителі сільської місцевості, соціально незахищені верстви населення, особи з обмеженими фізичними можливостями та іншими.

Загалом у 2013 році, профорієнтаційними послугами передбачається охопити понад 165 тис. різних категорій громадян, у тому числі майже 55 тис. осіб з числа незайнятого населення.[5,6]

ВИСНОВКИ

Таким чином, основне завдання соціально-економічного та культурного розвитку полягає у вирішенні соціальних питань та підвищенні рівня життя населення Київської області на основі забезпечення економічного зростання шляхом подальшого розвитку реального сектору економіки, розбудови внутрішнього ринку, послідовного продовження політики дерегуляції розвитку малого і середнього бізнесу.

Література:

1. Конституція України, прийнята Верховною Радою 28 червня 1996 року.
2. Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні" від 21.05.1997 р.
3. Закон України "Про місцеві державні адміністрації" від 09.04.1999 р.
4. Закон України "Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України", Київ, 23 березня 2000 року N 1602-III.
5. Постанова Кабінету Міністрів України "Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проекту державного бюджету" від 26.04.2003 р. № 621.
6. Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року" від 21.07.2006 р. № 1001.
7. Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Державної програми розвитку внутрішнього виробництва" від 12.09.2011 р. № 1130.
8. Постанова Кабінету Міністрів України "Про схвалення основних прогнозних макропоказників економічного і соціального розвитку України на 2013 рік та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 31 серпня 2011 р. № 907" від 28.11.2012 р. № 1125.
9. Стратегії розвитку Київської області на період до 2015 року, затвердженої рішенням Київської обласної ради від 30.03.2007 № 103-10-V, Плану заходів з реалізації Стратегії розвитку Київської області на період до 2015 (розпорядження голови облдержадміністрації від 18.10.2011 № 1160).

Стаття надійшла до редакції 19.03.2013 р.